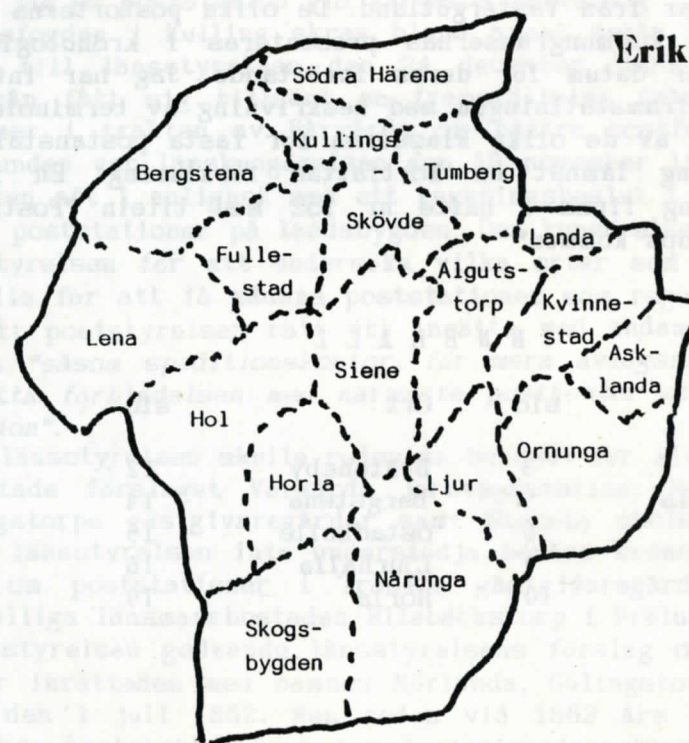


# POST- historia från

VÄRGÅRDA KOMMUN

Erik Lindgren



## FÖRORD

Med detta häfte vandrar jag vidare med mina posthistoriska skildringar från Västergötland. De olika postorterna inom de nuvarande kommungränsernas presenteras i kronologisk ordning efter datum för deras inrättande. Jag har inte velat förtynga framställningen med beskrivning av terminologin för benämning av de olika klasserna för fasta postanstalter men någon gång lämnat en kortfattad förklaring. En ingående beskrivning finns i häfte nr 152 med titeln "Posthistoria från Skurups kommun"

## I N N E H A L L

Ort	sid	Ort	sid
Vårgårda	3	Brätensby	12
Lagmansholm	5	Bergstena	14
Härened	6	östadkulle	15
Nårunga	9	Ljurhalla	16
Asklanda	10	Horla	19

Järnvägspoststation	1862-01-01--1863-12-31
Förvaltningspostkontor	1864-01-01--1867-01-31
Järnvägspoststation	1867-02-01--1916-07-31
Poststation, ej förenad	1916-08-01--1938-02-28
Postexpedition	1938-03-01--1977-06-30
(Lokal)postkontor	1977-07-01--

## VÅRGÅRDA

"Genom den ständigt tillväxande rörelse, som synes bli vid Vårgårda järnvägsstation, som är belägen på 2 mils avstånd från närmaste staden Alingsås, tror jag en poststations inrättande bliver ändamålsenlig och kringliggande orter gagnelig, samt om den varje onsdag och lördag från Alingsås till Skara gående post komme att på järnväg fortskaffas, anser jag en poststation vid Vårgårda nödvändig".

Kronofogden i Kulling skrev bland annat detta i sitt yttrande till länsstyrelsen den 24 december 1860, sedan han därifrån fått sig tillsänt en framställning från ett antal personer i trakten av Vårgårda om bättre postförhållanden. Bakgrunden var länskungörelsen den 19 november 1860 om möjligheten att i enlighet med ett regeringsbeslut i mars samma år få poststationer på landsbygden. Den kungörelsen utfärdade länsstyrelsen för att undersöka vilka orter som kunde vara aktuella för att få sådana poststationer som regeringen hade medgett poststyrelsen rätt att inrätta med ändamålet att de skulle "såsom speditjonskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition".

När länsstyrelsen skulle redovisa behovet för Älvsborgs län, omfattade förslaget Vårgårda järnvägsstation, Mörlanda och Gölingstorps gästgivaregårdar samt Steneby skolhus. Däremot ville länsstyrelsen inte understödja berörd kronofogdes förslag om poststationer i Trädets gästgivaregård eller den tillfälliga länsmansbostaden Ellebäckstorp i Frölunda socken.

Poststyrelsen godkände länsstyrelsens förslag och poststationer inrättades med namnen Mörlanda, Gölingstorp och Steneby den 1 juli 1862. Men redan vid 1862 års ingång blev Vårgårda poststation öppnad med stationsinspektör Fr Sundler som föreståndare.

Därmed skrevs historia, för det var ingalunda självklart att en stins fick sköta postärenden förutom järnvägsstömmålen. Inte förrän mot slutet av 1862 träffades en sådan överenskommelse mellan poststyrelsen och styrelsen för Statens järnvägsbyggnader. överenskommelsen började tillämpas gene-

rellt den 16 februari 1863, men dessförinnan hade några järnvägsstationer förenats med poststationer, nämligen i Osby och Hästveda den 15 november 1862 samt vid några få stationer den 1 januari 1863. Men Vårgårda var alltså först på plan, ett helt år "för tidigt".

Fr Sundler blev därmed pionjär som ansvarig för en förenad post- och järnvägsstation. Sin första skrivelse i ett ärende som berörde posten avlät han innan poststationen formellt var öppnad, nämligen den 12 december 1860. Det gällde frågan om ett smidigt förfarande vid prenumeration på tidningar.

På grund av ett kungligt brev byttes poststationen i Vårgårda mot ett förvaltningspostkontor den 1 januari 1864 och Sundler förordnades att uppehålla postmästarejänsten. Motiveringen för att statushöja poststationen uppgavs vara att Vårgårda blivit "slutpunkt vid järnbanan" för en postlinje från Uddevalla över Vänersborg.

Sin höga status fick postkontoret i Vårgårda inte behålla länge. Redan den 1 juli 1867 degraderades det och nu fanns åter en förenad post- och järnvägsstation i Vårgårda. Stationsinspektör N Nilsson blev ansvarig för postgöromålen, följd av Otto Hultgren, båda med 300 kr i årsarvode för den del av arbetet som avsåg post. Den sistnämnde, som fick uppleva arvodet höjt till 600 kr, följdes 1902 av Svante Johansson, i tjänst till och med september 1915. Efter en vakansperiod tog stinsen Johan Petter Pettersson över den 1 juni 1916 men blott för ett par månader. Post och järnväg skildes nämligen åt den 1 augusti 1916 och 30-åriga fröken Anna Vilhelmina Andersson fick ansvaret för poststationen i en fastighet med namnet Ulriksdal i järnvägens närhet.

Hon upplevde en positiv utveckling för poststationen och fick se den statushöjd till en postexpedition den 1 mars 1938. Postexpeditionerna var på den tiden (1920-1977) ett mellanting mellan poststationer och förvaltningspostkontor. Med titeln "stationsmästare" blev Eva Tegnäs en av Anna Anderssons efterträdare. Termen postexpedition byttes den 1 juli 1977 ut mot lokalpostkontor och med 1986 års ingång slopades prefixet "lokal", samtidigt som den generella titeln för alla postkontorschefer blev postmästare. Med den titeln fick Ola Hägglund ta över ansvaret för postservice till närmare 3500 hushåll.

Till postombudet i Landa utväxlades från 1935 till och med juli 1941 posten över Vårgårda. I postombudets datumstämpel fanns gravyren VARGARDA POB 1.



Järnvägspoststation 1863-02-16--1951-02-28

### LAGMANSHOLM

Poststation, ej förenad 1951-03-01--1970-10-30

Som en följd av den generella överenskommelsen mellan posten och järnvägen blev stinsen i Lagmansholm också ansvarig för postgöromålen, när en förenad poststation inrättades där den 16 februari 1863. Enligt tillgängliga handlingar hette han A Jonson. Från 1868 antecknas Carl Isak Östergren som ansvarig och därefter J A Södergen samt Fredrik Olsson, alla med 300 kr i årsarvode för bestyret med posten. Hans Jonsson tog över ansvaret den 1 juni 1892 och August Sahlin med 1902 års ingång, då årsarvodet höjdes till 360 kr. Efter ytterligare ett halvår trädde Bror F Valdemar Grönberg till och stannade så mycket längre, hela tio år.

Stinsen Anders Herman Abrahamsson satt vid rodret från den 1 oktober 1912 men förflyttades redan 1915 till Floby, då kontorsbiträdet Alfred Evald Fahlqvist fick ta hand om posten under vakansen. Stinsen Arvid Leonard Stendahl ansvarade under perioden mars-augusti, följd av Anders Julian Florén under ännu en vakansperiod.

Kommen från Hällevadsholm blev Fritz Valdemar Larsson föreståndare den 1 december 1916 och den 1 juli 1928 tog Carl Robert Johansson över med erfarenhet av samma arbete både i Tidån och Källeryd. Men han blev inte heller kvar så länge, för den 1 juli 1930 tog Erik Eberhard Cervin över. Han förflyttades till Floda station 1 juli 1937 och efter ännu en vakansperiod trädde Oskar Hjalmar Lindén till den 1 oktober samma år.

Därefter ansvarade följande järnvägsmän för posten i Lagmansholm till skilsmässan från järnvägen den 1 mars 1951: Karl Efraim Karlsson (1942-1945); Theodor Hellrik Hellriksson (1945-1946), Josef Albin Jonasson (1946-1949) och Algot Elof Ingmark (1949-1951).

I en byggnad drygt 400 meter från järnvägsstationen inrymdes den fristående poststationen den 1 mars 1951 med Bengt Anton Joel Svensson som föreståndare. När han antogs till lantbrevbärare den 1 december 1953 övertog fru Barbro Svensson befattningen som poststationsföreståndare och kom att få den längsta tjänstperioden av alla i Lagmansholm, nämligen till och med oktober 1970, då poststationen drogs in. Samtidigt avvecklades poststationerna i Östadkulle och Närunga.

Genom omorganisationen överfördes 450 hushåll från Närunga och Lagmansholm till Vårgårda, där Eva Tegnäs med den föga postalt klingande titeln "stationsmästare" fick större ansvar och som medhjälpare Barbro Svensson, som alltså flyttade arbetsplatsen från poststationen i Lagmansholm till postexpeditionen i Vårgårda.

#### HÄRENEB

Poststation 1875-01-01--1897-04-30

Till de poststationer som inrättades inom Kullings fögderi den 1 januari 1875 i samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen räknar vi den i Härened. Där blev Andreas Larsson föreståndare med 160 kr i årsarvode. Posten bars två gånger i veckan med gående bud från Herrljunga förbi Eggvena och Fölene till Härened enligt avtal med possessionaten C A Carlsson i Eggvena. Ersättningen till honom blev kr 1:50 per mil. Hur mycket han gav sin "underentreprenör" för att bära posten framgår inte av officiella arkivhandlingar. En postlinje mellan Essunga och Vårgårda kom också att passera Härened.

Placeringen av Häreneds poststation i Fötene Afsegården passade långtifrån alla som skulle besöka den. Ett antal personer försökte få en ändring till stånd genom att skriva ett brev den 15 juni 1875 till poststyrelsen. De utgick från att valet av plats grundades på "att inom församlingen icke då fanns någon ordinarie skollärare, vilken kunde åtaga sig eller anförtros föreståndarebefattningen, vadan undantagsmannen Andreas Larsson anmälde sig och erhöll nämnde tjänst". Petitionerarna önskade poststationen förflyttad till Häreneds folkskola, där folkskolläraren Johannes Nyström kunde bli föreståndare. De framhöll särskilt att Fötene Afsegården var belägen i församlingens sydkant 5/8 mil från Vårgårda.

Kronofogden i Hallanda ansåg i sitt yttrande den 27 januari 1876 att flyttning av poststationen till Häreneds skolhus var högst olämplig, "emedan detta icke, såsom nuvarande stationen, ligger vid allmänna vägen, utan inpå en sällan trafikerad sockenväg". Sedan länsstyrelsen avstyrkt poststationens flyttning, beslöt poststyrelsen den 11 februari 1876 att någon flyttning inte skulle ske.

I samband med att lantbrevbäring skulle införas i Västergötland blev poststationen i Härened föreslagen till indragning. Andreas Larsson skrev emellertid den 4 januari 1879 till poststyrelsen och anhöll "om poststationen härstädes finge fortfara mot nedsättning till hälften av nuvarande arvode". Detta gick poststyrelsen med på och enligt beslut den 18 februari 1879 blev årsarvodet 80 kr.

I 79 års ålder skrev Andreas Larsson den 16 april 1885 till postinspektionen i Göteborg och anhöll om sitt entledigande. Efter poststyrelsens hänvändelse till landskansliet föreslog kronofogde Karl Hallberg att skollärare Johannes Nyström skulle bli föreståndare med oförändrat arvode, 80 kr. Ett erbjudande av Anders Andersson att mot blott 48 kr i årsarvode bli föreståndare med poststationen bibehållen vid sitt ursprungliga läge accepterades inte.

*Till*  
*Postinspektionen i Westma Jernvägen*  
*Postvägskontoret, Göteborg!*



*Yours given me in answer to my letter knows me  
desires of the skåta postbefattningen för  
anbåder gynnne att från nämnde befattning  
släpa entledigad.*

*Härened Poststation. D. 16 April 1885.*

*Andreas Larsson*



Ordföranden i Södra Härene kommunalstämma gjorde i juli 1888 framställning om att poststationen i Häreneds skolhus skulle dras in. Vid detta tillfälle tjänstgjorde en vikarie som poststationsföreståndare, eftersom Johannes Nyström vistades på ett slöjdlärarseminarium i Näs. Remisshandlingarna från poststyrelsen förkom vid eftersändningen men framställningen blev ändå känd och bemöttes med moteld. Ett antal företrädare för socknen skrev bland annat att kommunalstämмоordföranden Andreas Johanssons förslag, att få gångpost i stället för poststationen, "ovillkorligen skulle vara till stor skada för orten". Petitionärerna kände sig "ytterst tacksamma och belättna för att Generalpoststyrelsen ställt saken så väl för oss, att vi fått poststation inom vår församling. Den är av stor betydelse och skolläraren Nyström, som nu innehar poststationen gör allt vad man billigt av en människa kan begära för att gå den korresponderande allmänheten tillhanda. Sålunda få vi samma dag posten ankommer våra brev och tidningar genom skolbarnen till oss hemsända. Skolläraren Nyström har ock mycket verkat för insättningar i postsparbanken. Innan poststationen flyttades till Härened skola, fanns ej någon som insatt en enda krona."

Poststationsföreståndaren själv framhöll i ett brev den 23 juni 1888 för poststyrelsen att det var svårt att förstå motiven för framställningen om utbyte av poststationen mot gångpost. Förslaget skulle enligt Nyström "bestämt giva dödsstöten åt det nyvaknade liv både med läsandet av tidsskrifter och korrespondens, som här börjat uppkomma, sedan poststation inrättades i Härened."

Sedan postinspektionen i Göteborg meddelat sina synpunkter, beslöt poststyrelsen vid föredragning den 21 februarari 1889 att kommunalordförandens framställning inte skulle påkalla vidare åtgärd. Åtta år senare gick poststationen ändå sitt öde till mötes och ersattes med lantbrevbäring från Vårgårda den 1 maj 1897.

		Vårgårda—Härened. (Från den 1 maj 1897)				
T. Th. L.	—	10,15	Vårgårda poststation ..... Kullings Skölda ..... Marielund ..... Postarp ..... Fotoned ..... Kiffernabb ..... Häreneds kyrka .....	T. Th. L.	9,15	
		1,0				
T. Th. L.	12,15	—		T. Th. L.	—	
					6,15	

## NÄRUNGA

Poststation 1875-01-01--1970-10-30

Med 148 kr i årsarvode utsågs skolläraren J Nilsson till föreståndare för poststationen i Närunga, när den inrättades den 1 januari 1875. Lönen höjdes till 250 kr, när Nilsson förenade uppdraget som poststationsföreståndare med ansvaret för postföring från Lagmansholm till Närunga i samband med att postföringen från Ljung över Asklanda till Närunga slopades. En viss ändring av postföringen mellan Lagmansholm och Närunga genomfördes senare för att förbättra postförhållandena i Horla socken.

Det var ytterst nära att poststationen i Närunga hade blivit indragen när planerna för lantbrevbäring började ta fart 1878-1879. Närunga sockens kommunalnämnsordförande Casper Andreasson och ordföranden i Norska skogsbygds sockens kommunalstyrelse Alexander Johansson hörde till dem som under-tecknade ett brev den 6 september 1878 till poststyrelsen. Där i hette det att de blivit underrättade om att poststationen i Närunga skulle dras in med 1879 års ingång och ersättas med lantbrevbäring två gånger i veckan från Asklanda.

"Att Kungl.Generalpoststyrelsen så styvmoderligt behandlar Närunga, Norska skogsbygds och Ljurs församlingar vilja vi näppeligen tro, som äga en befolkning av över 2000 invånare." Så skrev de bland annat och argumenterade kraftigt. De fick medhåll av kronofogden i Hallanda och länsstyrelsen tillstyrkte bifall till en av petitionärerna föreslagen ändring av postföringen. Den ledde till en besparing som delvis kunde ersätta kostnaderna för att bibehålla poststationen.

Det var ändå under det följande decenniet osäkert om poststationen fick vara kvar. Nilssons efterträdare som poststationsföreståndare från den 1 januari 1886, folkskolläraren Karl Albert Engström, fick sålunda nöja sig med 50 kr i årslön ända fram till 1896 för att undvika indragning av poststationen.

Men poststationen klarade sig undan från vidare hot fram till modern tid. Karl Albert Engström fick från den 1 oktober 1896 175 kr i årsarvode, nio år senare 200 kr och med 1908 års ingång till och med 250 kr. När han avgick den 31 mars 1910, blev Märta Birgitta Elisabet Åstrand föreståndare, följd den 1 juli 1911 av folkskolläraren Karl David Högmärk. Redan efter tre kvartal tog fröken Hulda Elfria Hedberg den 1 april 1912 hand om poststationen i Klockaregården. Efter

hennes död den 20 april 1924, tog Karl Edvin Hedberg vid, följd i januari 1927 av Ruth Henriksson. Med poststationen flyttad till Lyckebo blev hon på sin post till och med mars 1961, då hon fick ålderdomsunderstöd med 1272 kr om året. Något egentligt pensionssystem fanns inte för avtalsanställda i postverket. I boken "Posthistoria från Ljungby kommun" har jag berättat närmare om hur ålderdomsunderstöd infördes efter arbete av 1907 års lönerogleringskommission.

Ruth Henrikssons svärdotter Kerstin Henriksson blev föreståndare den 1 april 1961 och fick knappt tio år senare uppleva poststationens indragning med oktober månads utgång 1970.

#### ASKLANDA

Poststation 1875-01-01--1967-10-31

Vice komministern S Hjorth antogs till föreståndare för poststationen i Asklanda när den öppnades med 1875 års ingång. Hans efterträdare i kyrkans tjänst den 1 maj 1875, Anders Petter Dalén, övertog också ansvaret för poststationen. Denne hade av sin företrädare blivit informerad om arbetets omfattning och begärde 200 kr i årsarvode som minimiersättning. Detta gick poststyrelsen med på.

*Med afses på Postinspektionens anskaffning av följande  
redt, med hvilket arvode jag skulle vilja åtaga mig post-  
stationsföreståndarebefattningen i Asklanda, för jag säner,  
att, ehuru jag icke gjort mig underordnad om, hvilket belopp,  
samt års förenade med nämnda befattning derstädes, jag  
dock bestämmer 200 kronor, för år räknadt, såsom den  
minsta summa, med hvilket jag åtager mig afvarnande  
poststationsföreståndarebefattning i Asklanda, i likhet  
med arvodet för denna befattning i Forshem.*

*Skrevet L. Forshem den 16 april 1875*

*L. Forshem*  
Kungl. Postminister i Asklanda.

Innan detta var klart, föreslog Hjorth en annan efterträdare vilken dock blev avskriven sedan postinspektionen gjort sin bedömning. Hjorts brev den 15 april 1875 om den tilltänkte efterträdaren har vissa poänger och jag kan därför inte undanhålla mina läsare ett utdrag:

*"Emellertid har jag nu lyckats uti Herr E Risbeck från Blekened av denna socken få en i allo (såsom jag hoppas) kompetent person till denna poststationsföreståndarejänst. Hans bostad ligger ungefär 1/2 mil härifrån utmed allmänna landsvägen åt Ljung till, så att några olägenheter för den korresponderande allmänheten komma icke genom denna poststationsflyttning att uppstå. Dessutom finnes här i trakten ingen enda person, utom den nu föreslagne (den prästman, som skall bliva min efterträdare, har förklarat sig icke vilja hava något med postväsendet att befatta), som är lämplig till någon postföreståndaresyssla. Skolläraren t ex har på mindre än 2 år 'passerat graderna', d v s undergått såväl enskild som offentlig varning både som klockare och skollärare och kommer troligen, så vida han icke inom kort lyckas få en annan plats, som han nu sökt i Småland, att från sina nu innehavande tjänster till följe av fel och försummeler skiljas. En bonde har visserligen velat åtaga sig tjänsten, men denne, såväl som alla övriga bönder här på orten, kan nätt och jämt skriva sitt namn (räkna eller hopsätta en något så när mänsklig skrivelse kommer aldrig i fråga, tack vare skolväsendets framåtskridande och utveckling här på orten!); jag har icke vad på mig ankommer kunnat fördenskull antaga ett sådant anbud eller vågar föreslå honom såsom min efterträdare, utan vågar jag hoppas, det Postinspektionen täcktes gilla och antaga Herr Risbeck såsom min vikarie tills vidare".*

Den folkskollärare och klockare, som enligt Hjorts uppfattning var så oduglig fick en efterträdare som hette Frans Johan Källander. Han erbjöd sig i ett brev till poststyrelsen den 2 september 1878 att för 250 kr om året såväl forsla posten mellan mellan Asklanda och Vårgårda fram och åter som att sköta poststationen i Asklanda. Utan att få ansvaret för postföringen antogs han som poststationsföreståndare den 1 maj 1879 med 150 kr i årsarvode, således 50 kr mindre än Hjorts efterträdare Dalén hade haft. Ersättningen höjdes till 200 kr 1898 och till 240 kr 1908.

Källanders tid som poststationsföreståndare blev mycket

längre än båda företrädarnas tjänstetid tillsammans. Karin Erika Åqvist, som skött poststationen sedan den 1 juli 1914, blev formellt antagen som ordinarie föreståndare med 1918 års ingång. Hon följdes 1925 av Märta Andersson, som blev kvar till sin pensionering vid årsskiftet 1963/1964. Som vikarie tillträdde nu Maja Svensson i avvaktan på resultatet av en omorganisation. Det innebar att poststationen drogs in med oktober månads utgång 1967. De hushåll som betjänats av poststationen blev nu anslutna till lantbrevbäringslinjen från Vårgårda.

Lantbrevbärare Sven Svensson fick nu utgå från Vårgårda som blev asklandabornas nya postadress, liksom för dem som bodde i Kvinnestad och Ornunga, socknar vilka också betjänas av den moderna lantbrevbäringslinjen.

Poststation



Gränsfallet BRÄTENSBY

1875-07-01--1880-06-30

Gemensamt för både Landa och Brätensby socknar inrättades den 1 juli 1875 en poststation som fick den sistnämnda socknens namn. Till föreståndare antogs skolläraren Svante Hernqvist med 200 kr i årsarvode. Den 1 oktober 1879 skrev han till poststyrelsen att han ville frånträda sitt kontrakt om att vara poststationsföreståndare. Visserligen tillsattes en ny föreståndare genom ett kontrakt med Johan Petter Andersson men samtidigt kom det signaler från andra håll som väckte till liv möjligheterna för en annan organisation. Det var ordföranden i Remmene kommunstyrelse J Fagersson som orsakade detta. Han begärde i ett brev till poststyrelsen den 5 januari 1880 "att lantbrevbärning anordnas för kringliggande ort, så att posttransport äger rum från Herrljunga förbi Remmene och till Brätensby två gånger i veckan med inlämningsställen både i Remmene och Brätensby".

Det var ett medvetet försök att avleda områdets influens från Vårgårda. I slutet av sitt brev tryckte Fagersson på att postverket skulle spara in kostnaden för "befordring från Vårgårda till Brätensby poststation, vilken senare genom den här ovan föreslagna ordningens förverkligande bleve obehövlig och kunde indragas".

Postinspektören i Göteborg fick brevet på remiss från post-

styrelsen och kunde efter utredning konstatera att "genom lantbrevbärings anordnande å linjen Herrljunga-Remmene-Brätensby en vida större allmänhet bleve tillgodosedd än vad med dylik postförings inrättande mellan Vårgårda och Brätensby kunde bli förhållandet".

Poststyrelsen gillade förslaget och den 12 april 1880 skickade postinspektören ett bevis till poststyrelsen om att kontraktet med Johan Petter Andersson om att sköta poststationen i Brätensby upphörde med utgången av juni månad.

Med förre vice korpralen Gustaf Blixt under Lunda Gäddegård tecknades kontrakt om den nya lantbrevbärningen. Den förste poststationsföreståndaren i Brätensby, Svante Hernqvist, hade kvar sitt kontrakt om postföring mellan Vårgårda och Brätensby även efter att Johan Petter Andersson hade övertagit poststationen. När nu den sydvästliga förbindelsen till Brätensby bröts, blev han uppsagd från detta kontrakt. Det går inte att utläsa ur handlingarna om han hade räknat med denna konsekvens, men han hade troligen inte förutsett utvecklingen, lika litet som Johan Petter Andersson anade, att hans postchefskap bara skulle räcka under ett halvår.

*Till allmänhet och befallning i Kungl. Majestätets  
skrifvelse nr. 5 i denna månads, för postverket till  
upphöjande med nästkommande juli månad utgående  
där det med skolläraren S. Hernqvist i Brätensby den 31  
Oktober 1878 upprättade kontrakt om postföring från  
och åter mellan Vårgårda och Brätensby poststation,  
och för öfrigt upprättningen vidskänd hifsa hvar  
Månadens postkör till den 18 de 1880  
J. A. Alster*

*11.11.80  
Poststyrelsen  
1880*

från

## Poststationen i *Bergstena*,

som f. n. lyder under *Poststyrelsens postinspektion*

Undertecknad poststationsföreståndare är född *1830 den 30 Mars*

antogs till e. o. tjänsteman vid Postverket

och förordnades till nu innehavande befattning *1875 den 1 juli*

är härförutan *Hemmansägare*,

och har förut, enligt förordnande den *1 juli 1875* varit poststations-

föreståndare i *Bergstena* under *2 1/2* år.

*Bergstena* den *14* januari 1878

*Janne Johansson*

### BERGSTENA

Poststation 1875-07-01--1879-01-31

Enligt poststyrelsens beslut öppnades den 1 juli 1875 en poststation med namnet Bergstena i socknen med samma namn. Det var en komplettering till det nät som byggdes upp i anslutning till att postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen. I den brådska som rådde under den hektiska omorganisationsperioden kontrollerades inte alltid namnens lämplighet med hänsyn till risk för felsortering. Sådan kunde ske

genom förväxling med snarlika poststationsnamn eller namn som kunde läsas fel vid slarvig skrift. Därför var namnvalet inte bra denna gång, eftersom poststationen med namnet Borgstena fanns på inte särskilt stort avstånd sedan 1863.

Detta vållade också en del "missändningar" men de upphörde efter några år, dock inte på grund av att breven bar tydligare adresser. Orsaken var helt enkelt den att poststationen i Bergstena drogs in med januari månads utgång 1879 och föreståndaren och hemmansägaren Janne Johansson fick träda tillbaka. Han hade skött poststationen med 160 kr i årsersättning. Posten hade kommit till poststationen via en sex mil lång postföringslinje mellan Lagmansholm och Trollhättan.

Lagmansholm—Trollhättan.								
S. T.	Th. F.	—	4,0	} 0,5	Lagmansholms poststation	S. T. Th. F.	3,15	—
O.	L.	—	8,0		O. L.	M. Th.	8,0	—
S. T.	Th. F.	5,15	—	} 0,5	Östadvallen poststation (Lena skolhus)	S. T. Th. F.	—	2,0
O.	L.	8,15	9,0		O. L.	M. Th.	7,0	7,15
O.	L.	9,15	9,15	} 1,7	Bergstena	M. Th.	6,15	6,15
O.	L.	12,0	12,15		O. L.	M. Th.	3,45	4,0
O.	L.	3,0	3,15	} 1,2	Sollebrunns poststation	M. Th.	12,15	1,0
O.	L.	4,0	4,15		O. L.	M. Th.	11,15	12,0
O.	L.	5,0	—	} 5,9	Åsaka poststation	M. Th.	—	11,0
						Gårdhems poststation (Åletorp)		
					Trollhättans postexpedition			
					Postföringen sönd., tisd. torsd. och fred.			
					kl. 2,0 o. m. från Östadvallen till Lagmansholm			
					och åter utgöres med <i>gående</i> bud.			

### ÖSTADKULLE

Poststation 1879-02-01--1970-10-20



Så snart det var känt, att indragning av poststationen i Bergstena hade kommit på tal hos postmyndigheterna, skrev representanter för kommunalstyrelsen i Lena församling och bad att få en poststation i Östadvallen i stället. De föreslog skolläraren Lars Örtqvist till föreståndare.

Föreståndaren vid Långareds poststation Johannes Andersson var samtidigt underrättad om att hans poststation också skulle dras in. I ett brev till poststyrelsen den 31 oktober 1878 erbjöd han sig att sänka sitt arvode om stationen fick vara kvar. Till detta togs ingen hänsyn och poststyrelsen beslöt den 19 december 1878 att en poststation skulle öppnas i Östadvallen med samtidig indragning av poststationerna i Bergstena och Långared. Om den sistnämnda poststationen berättas i häftet "Posthistoria från Alingsås kommun".



Poststationsföreståndare Janne Johansson i Bergstena blev alltså av med sitt kontrakt, liksom gästgivaren A P Larsson i Östadvulle. Dennes kontrakt avsåg postföring mellan Östadvulle och Långared. I stället fick han ett kontrakt om postföring mellan Sollebrunn och Östadvulle och Johannes Andersson i Långared kompengades för förlusten av poststationen med att bli antagen till lantbrevbärare mellan Östadvulle och Långared. Däremot blev Janne Johansson i Bergstena utan arbete i postverkets tjänst.

Lars örtqvist antogs till föreståndare för poststationen med namnet Östadvulle, som inrättades i Lena skolhus den 1 februari 1879. Man kunde inte använda socknens namn för poststationen, eftersom det fanns en poststation med namnet Lena i Timmele socken. Örtqvist fick 160 kr i årsarvode. Med 1903 års ingång flyttades poststationen och övertogs av handlanden Johan Albert Andersson. Efter hans död 1936 antecknades fröken Anna-Lisa Anderson som föreståndare till dess handlanden Josef Algot Åkerman tog över verksamheten med 1944 års ingång.

I realiteten var det nu handlandens dotter Kerstin Åkerman som skötte poststationen. Hon blev formellt antagen som föreståndare två år senare och fick, gift med tillnamnet Nilsson, uppleva poststationens indragning med oktober månads utgång 1970. Hon blev nu lantbrevbärare på en linje mellan Norsesund och Västra Bodarne.

#### LJURHALLA

Poststation 1897-01-01--1958-03-31

"En poststation i var socken där så behövdes" var normen när postverket övertog ansvaret för kronobrevbärningen med början 1874. Tillägget tolkades olika på olika håll. I Älvsborgs län var det rätt många socknar som inte bedömdes ha behov av egna poststationer och därför blev utan sådana när reformen genomfördes där år 1875.

Varken i Ljurs eller i Ornunga socken fick man t ex någon poststation i det sammanhanget, medan de omgivande socknarna Asklanda och Närunga fick egna poststationer i januari 1875. Mellan dessa båda poststationer fullgjorde Anders Peter Petersson i Asklanda kärrpostföring med en ersättning av kr 1:30 per mil. Det blev förbindelsen med den omgivande

världen för Ornunga- och Ljur-borna. De kunde passa upp postskjutsen och sända brev. Sannolikt kunde de också hämta egna brev vid handelsbodarna utmed färdvägen, där postföraren lämnade av dem efter överenskommelse med korrespondenterna. Men det var ingen god service och framför allt var det besvärligt med värdepост. Så småningom lyckades man få en poststation i Ljurs socken. Den placerades i handelsboden i Halla och fick namnet Ljurhalla. Man undvek det korta sockennamnet för att inte riskera felsorteringar till den bohuslänska poststationen med namnet Lur.

Handlanden August Nilsson blev föreståndare för Ljurs sockens första poststation, som öppnades den 1 januari 1897. En under året dessförinnan gjord framställning om att få en poststation vid hemmanet Korpås i Ornunga socken hade efter yttrande av länsman J Nilsson lämnats utan avseende (Dnr Tfk:1896:966).

August Nilsson överlät kontraktet om poststationen Ljurhalla till dottern Hanna efter fyra år. Årsarvodet var oförändrat, 125 kr per år. I längden nöjde sig Hanna Nilsson inte med detta. Den 29 december 1906 skrev hon till poststyrelsen och begärde höjning till 180 kr. Vid eventuellt avslag ansåg hon sig ha sagt upp sin befattning. Hennes sålunda villkorliga uppsägning skulle träda i kraft den 1 april 1907.

Utan att rådgöra med lokala myndigheter beslöt poststyrelsen efter en kort utredning att flytta poststationen till Korpås i Ornunga socken helt nära gränsen. Ordföranden i Ornunga kommunalnämnd Linus Johansson intygade att handelslokalen i Korpås låg utmed postlinjen och mitt emellan poststationerna Asklanda och Närunga.

Flyttad till Korpås, två kilometer från dess tidigare läge, behöll poststationen sitt ursprungliga namn Ljurhalla. Till ny föreståndare antogs Naemi Eriksson, som ägde handelsboden. Hon fick samma årsarvode som Hanna Nilsson haft, d v s 125 kr. Därmed sparade postverket 55 kr om året och någon ändring av postföringslinjen behövdes inte.

Men invånarna i Ljurs socken ogillade detta och kom med en protestskrivelse den 25 mars 1907, några dagar före flyttningen av poststationen. Omkring 60 personer skrev på, däribland kyrkoherden i Närunga pastorat, J A Åstrand. Det papperet föll inte i god jord utan påtecknades blott vid föredragning i poststyrelsen att det ej skulle föranleda vidare åtgärd. I september och oktober kom flera skrivelser med begäran att poststationen skulle återflyttas från Korpås till

Ljur, förslag som biträdades även av kronolänsman och kronofogde. Efter fortsatt utredning av postinspektionen i Göteborg beslöt poststyrelsen den 14 februari 1908, att poststationen med namnet Ljurrhalla skulle vara kvar i Korpås.

Till Herr Postmästaren  
Korpås.

Jä emottar af handl. Naemi Eriksson i Korpås  
är tyvärr jag mig hämed fruktan af väntade denna  
saker till Herr Postmästaren. Hon vilde nämligen  
hufva styrket, att Korpås handelsort ligger i en vaf-  
vinkel ungefär mitt emellan Asklanda och Norunga  
poststationer afseende att denna plats väl kunde  
sig till poststation och hon önskar till poststations-  
föreståndaren. Detta kan och vilde jag hämed ut-  
anda. Dock vilde jag, att dessa saker användas som  
bifog till andra sakhandlingar i färdens som gå  
in till Poststyrelsen och färdens att de må bli för-  
färdens saker mig och Herr Postmästaren in-  
nämnde styrket.

Medfamnadt.  
J. O. Sjöström,  
Korpås.

Norunga den 15/1 1907.

Lägenhetsägaren Emil Svensson tog över efter Naemi Eriksson den 1 april 1909. Han var också smed och hade den ovanliga egenheten att han kunde skriva med båda händerna samtidigt. Emil överlät poststationen på dottern Hilda Svensson med in-  
gången av 1915, varvid den flyttades till Söderlund vid små-

skolan. När hushållerskan Astrid Norén tog över 1936, flytta-  
des poststationen närmare affären för att slutligen hamna i  
en magasinsbyggnad, när Mirjam Andersson blev poststations-  
föreståndare den 1 maj 1948. Ljurrbornas vrede över att post-  
stationen hade flyttats till grannsocknen gick över, sedan de  
nu fått den åter inom socknens gränser innan den drogs in.  
Indragningen innebar utbyte mot lantbrevbäring även för de  
dittills direktbetjänade hushållen och inträffade med mars  
månads utgång 1958. Mirjam Andersson fick tillfälle att  
fortbilda sig i postverkets tjänst.

## HORLA

Vid kommunalstämman med Horla socken den 2 januari 1877 be-  
slöt man att förutom en postlinje mellan Närunga och Lag-  
mansholm också begära att få en poststation i Horla skolhus.  
Ordföranden i kommunalstyrelsen Sven Johansson framförde  
beslutet i ett brev till poststyrelsen samma dag. Ett förslag  
förelåg samtidigt från poststationsföreståndaren i Asklanda  
om indragning av kärrposten mellan Asklanda och Lagmansholm  
resp Asklanda och Norunga men återinrättande av gångpost  
två gånger i veckan mellan Lagmansholm och Norunga över  
Horla. Postinspektionen tillstyrkte detta förslag men ansåg  
inte någon poststation behövas i Horla, då man där kunde  
använda sig av lösväskor genom postföraren.

Poststyrelsen beslöt i denna riktning och lämnade en ny  
framställning den 3 oktober 1877 från Horla utan åtgärd. Den  
framställningen var underskriven av skolläraren C A Engström  
ensam.

Den 28 maj 1878 hölls en extra kommunalstämma i Horla  
Skräddaregård. Då gällde det frågan om viss belastning för  
kommunen inför den stundande organisationen av lantbrev-  
bäring. Man bestred skyldigheten att ta befattning med  
arbetet att förmedla fjärdingsmannens tjänstepost.